

3. Лузан Ю.Я. Формування наукової парадигми сучасного розвитку аграрного сектору України / Лузан Ю.Я. // Економіка АПК. – 2011. – №7. – С. 22–29.

4. Черевко Г.В. Диверсифікація підприємницької діяльності в контексті зрівноваженого розвитку сільських регіонів / Г.В. Черевко // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету / За ред. В.Г. Ткаченко. – Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2004. – №38 (50). – С. 267–272.

***Аннотація.** Освещены основные мотивационные факторы, побуждающие аграрные предприятия к диверсификации их деятельности. Рассмотрены основные источники осуществления диверсификации деятельности аграрных предприятий.*

***Ключевые слова:** диверсификация, мотивация, венчурное финансирование, лизинг.*

***Summary.** The basic motivational factors that encourage farmers to diversify activities are highlighted. The main sources of implementation of diversification of agricultural enterprises are reviewed.*

***Keywords:** diversity, motivation, venture financing and leasing.*

УДК. 330. 021

Трусова Н.В., к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет

АНАЛІЗ ЕЛЕМЕНТІВ МЕХАНІЗМУ ВИНИКНЕННЯ КРИЗИ ЛІКВІДНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

***Анотація.** Розглянуто сутність ризику ліквідності. Виділено механізми та інструменти управління ризиками у аграрному секторі. Охарактеризовано проблеми неплатоспроможності та низької ліквідності сільськогосподарських підприємств. Виділено основні чинники виникнення ризику ліквідності в аграрних підприємствах.*

***Ключові слова:** аграрний сектор економіки, платоспроможність, ліквідність підприємства, ризик, оборотні активи, зобов'язання.*

Постановка проблеми. Сільськогосподарське виробництво є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності. Ризикованість аграрного бізнесу визначається рядом факторів, які більшою чи меншою мірою впливають на його здійснення.

Ринкові умови господарювання вимагають від аграрних підприємств дотримання вимог щодо платоспроможності та ліквідності, їхнє практичне

значення обумовлене необхідністю повного та своєчасного виконання зобов'язань, забезпечення діяльності підприємств ліквідними активами, здатними в будь-який час покрити обсяг зобов'язань. На даному етапі в Україні на сільськогосподарських підприємствах не проводиться розрахунок ліквідності активів, що негативно відображається на розумінні фінансового стану керівниками підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні аспекти управління ризиком ліквідності висвітлені у працях Бланка І.О., Вітлінського В. В., Великоіваненко Г. І., Абрютіна М ., С, Грачев А В., Івченко І. Ю., Кірейцева Г.Г., Крамаренко Г.О., Олексіва І. Б., Поддєрьогіна А.М та ін. Питання теоретичного та методологічного обґрунтування поняття «ліквідність» розглядалися у працях науковців та практиків, А.М. Бойко, О.М. Галенко, А.Р. Манієвої, Л.А. Лахтіонової, Ковальов В.В Котляр М.П та інших. Однак, недостатньо уваги у сучасній економічній літературі приділяється цим питанням з позицій сільськогосподарських підприємств.

Метою статті є дослідження причин виникнення ризику ліквідності підприємства, розрахунок основних показників ліквідності та обґрунтування необхідності розрахунку показників ліквідності.

Виклад основного матеріалу. Розрахунок ризику ліквідності є основою при розрахунку фінансової стійкості підприємства та основним показником при визначенні ризику банкрутства підприємства.

Платоспроможність – це одна з характеристик фінансової стійкості підприємства, яка показує наявність у нього коштів, достатніх для погашення боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями та одночасного здійснення безперервного процесу виробництва та реалізації продукції.

Ліквідність підприємства – це його здатність швидко продати активи й одержати гроші для оплати своїх зобов'язань у відповідний період. Чим коротший цей період, тим вищою є ліквідність даного виду активу.

Поняття платоспроможності та ліквідності є дуже близькими і деякі з вчених вважають їх тотожними, але поняття «ліквідність» є більш ширшим і саме від нього залежить платоспроможність підприємства (рис. 1).

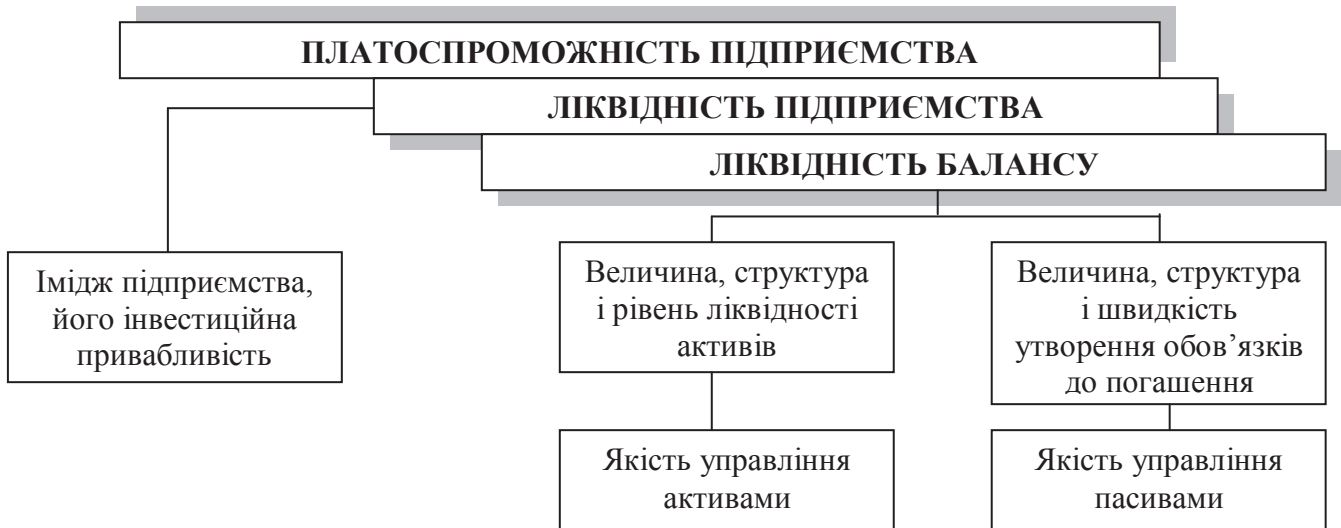

Рис. 1. Платоспроможність підприємства

Ризик ліквідності – це специфічна форма ризику, зумовленого з низькою ліквідністю об'єктів інвестування (майна, активів) чи з великим періодом інвестиційного процесу. Тобто це ризик щодо можливості збитків під час реалізації майна, нерухомості, цінних паперів або інших товарів, пов'язаних зі зміною оцінки їх якості або споживчої вартості.

На даний час гострою проблемою є неплатоспроможності багатьох аграрних підприємств. Неплатоспроможність одного підприємства позначається на виникненні ризику неплатоспроможності інших, а також на можливості підприємств вчасно видавати заробітну плату. Відтак це впливає і на платоспроможність рядових покупців. Як негативне явище, що сприяє розвитку ризику неплатоспроможності, можна відмітити постійний зріст загальної суми як дебіторської, так і кредиторської заборгованості між підприємствами та установами.

Для управління ризиком ліквідності на підприємстві необхідно чітко визначити джерела його утворення, а також можливості його усунення.

Основними причинами виникнення вищезгаданого ризику є:

- відсутність послідовного довгострокового планування, що гальмує виробничо-господарські процеси підприємств;

- неритмічність і недостатність фінансування державою сільськогосподарських підприємств і недоступність фінансових ресурсів для виробників, що не дає змоги виконувати заплановані обсяги робіт щодо виробничо-господарської діяльності та розвитку;

- неліквідність запасів і готової продукції, що зменшує обсяг його обігових коштів;

- відсутність кваліфікованого персоналу середнього рівня управління;

- високий рівень корупції;

- бюрократичність в управлінні профільними відомствами та міністерствами;

- значний рівень дебіторської і кредиторської заборгованості між підприємствами;

- негативні наслідки світової фінансово-економічної кризи для економіки країни;

- висока інфляція;

- низький рівень інноваційної активності підприємств.

У сільськогосподарських підприємств є можливість впливати на ліквідність за допомогою чинників наведених в таблиці 1.

Таблиця 1

Чинники впливу на ліквідність підприємства

Чинники, що впливають на збільшення рівня ліквідності підприємства	Чинники, що впливають на зменшення рівня ліквідності підприємства
одержання довгострокового кредиту	погашення довгострокових позик
інвестування капіталу	грошові виплати
прибутки	збитки
амортизаційні відрахування	податки на дохід від дооцінки активів
скорочення дебіторської заборгованості	інвестиції в основні засоби
скорочення запасів	збільшення дебіторської заборгованості
повернення наданих позик	погашення короткострокових кредитів
продаж необоротних активів	використання резервних фондів

Значний вплив на зміну ліквідності підприємства в умовах кризи і ухилення від банкрутства мають наступні механізми та інструменти управління ризиками у аграрному секторі.

Інструменти зменшення ризику ліквідності:

1. Інструменти, якими сільськогосподарське підприємство може скористуватися самостійно.

2. Інструменти, для використання яких сільгоспвиробник повинен звернутися до банку, кредитної спілки, інвестиційної чи страхової компанії, лізингової компанії тощо.

3. Макроекономічні методи, в основі яких лежить регуляторна політика уряду на аграрному ринку та державні програми підтримки аграрного сектору.

Аналіз співвідношення структурних показників ліквідності дає змогу проаналізувати зміну структури балансу в майбутньому, а також перспективну зміну ліквідності підприємства в цілому.

Недоліком такого групування активів та зобов'язань є те, що групи формуються без врахування оборотності тих чи інших статей балансу, що призводить до уніфікації групування для всіх типів підприємств. Але для сільськогосподарських підприємств така класифікація є неприйнятною, оскільки на аграрних підприємствах період обертання оборотних коштів є більшим ніж на інших підприємствах, бо тривалість одного виробничого циклу є досить великою і як правило триває близько одного календарного року.

Також на сільгосппідприємствах існує дефіцит кредиторських коштів, оскільки кредитування сільського господарства є не вигідним як для кредиторів, так і для позичальників. Це відбувається через те, що підприємства галузі великою мірою залежать від сезонності виробництва і основні обсяги прибутку отримують одночасно, що унеможливорює великі рівномірні виплати за кредитами.

Загалом підприємство вважається ліквідним, якщо його оборотні активи перевищують поточні зобов'язання. Однак таке перевищення само по собі не дає повної картини, оскільки рівень ліквідності може бути різним. Тому

необхідно використовувати систему фінансових коефіцієнтів, які відображають співвідношення даних за певними статтями балансу та інших форм фінансової звітності.

Висновки. Задля стабільної тенденції скорочення ступеня ризику ліквідності аграрних підприємств, найбільш суттєвим механізмом може стати підвищення їх фінансової стійкості. Вона може бути досягнута лише тільки в разі поєднання таких факторів, як створення умов для забезпечення нарощування обсягів діяльності прибуткового виробництва при сталих темпах зростання реального власного капіталу і здатністю вийти на більш високий рівень фінансової стійкості.

Макрофінансова стабілізація є головним чинником створення сприятливого економічного середовища, в якому підприємства отримують можливість нарощування обсягів виробництва та інтенсивно генерувати власні фінансові ресурси. Ефективність бюджетних видатків на підтримку аграрного сектору економіки є занадто низькою й характеризується втратами державного бюджету з причин неповернення і реструктуризації позичок та вимиванням фінансових ресурсів у підприємств. Крім того, бюджетне фінансування відбувалося не в повному обсязі та несвоєчасно, що негативно позначилося на рівні фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств. Тому, враховуючи обмеженість бюджетних ресурсів, які можливо направити на підтримку сільського господарства, пропонується скоротити кількість програм підтримки та фінансувати найбільш ефективні. При плануванні видатків бюджету на фінансування заходів підтримки аграрного сектору необхідно враховувати сезонність виробництва та до 40% видатків передбачати в першому кварталі року.

Література.

1. Балабанов Т. И. Риск-менеджмент. – М., 1996. – С. 24.
2. Ігнатенко А.В., Кабанов В.Г., Харченко О.І. Механізми нейтралізації фінансових ризиків українських підприємств в умовах глобалізації // Актуальні

проблеми економіки. – 2009. - №5. – С.136-144; [Електронний ресурс] Режим доступу: [http://www. finansoviriski.ru](http://www.finansoviriski.ru)

3. Аналітичні огляди [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://vet-al.if.ua>

4. Управління фінансовими ризиками держави [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/921>

5. Матвійчук А. В. Економічні ризики в інвестиційній діяльності: Монографія. – Вінниця, 2002. – С. 36.

***Аннотація.** Рассмотрена сущность риска ликвидности. Выделены механизмы и инструменты управления рисками в аграрном секторе. Охарактеризованы проблемы неплатежеспособности и низкой ликвидности сельскохозяйственных предприятий. Выделены основные факторы возникновения риска ликвидности в аграрных предприятиях.*

***Ключевые слова:** аграрный сектор экономики, платежеспособность, ликвидность предприятия, риск, оборотные активы, обязательства.*

***Summary.** Essence of risk of liquidity is considered. Mechanisms and management instruments are distinguished risks in an agrarian sector. The problems of insolvency and subzero liquidity of agricultural enterprises are described. The basic factors of origin of risk of liquidity are distinguished in agrarian enterprises.*

***Keywords:** agrarian sector of economy, solvency, liquidity of enterprise, risk, circulating assets, obligations.*

УДК 339.137.2:637.12

Устік Т.В., к.е.н., доцент,
Сумський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

***Анотація.** В статті проведено теоретико-методичний аналіз функціонування молочного підкомплексу. Обґрунтовано рекомендації щодо розв'язання економічних проблем шляхом розвитку конкурентоспроможності підприємств, які беруть участь у виробництві та формуванні вартості молока і молочної продукції.*

***Ключові слова:** конкурентоспроможність, молочна продукція, молокопереробні підприємства, сільськогосподарські підприємства.*

Постановка проблеми: Загальновідомо, що молочна продукція – одна з найважливіших складових формуванні продовольчої безпеки країни. Тому